

REGIONRÅDET
FOR FJELLREGIONEN

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 07/1972	Doknr.: 16
Mottatt: 12 FEB 2009	MP/S89
Saksbehandler: RFE	Ark.: 751
Kopi:	Avskr.:

Arkiv: U11 Jrn. 6753

Tynset, 11. februar 2008

HØRINGSUTTALELSE VEDRØRENDE NY LOV OM DYREVELFERD

Regionrådet for Fjellregionen (RR) har registrert at forslag til ny lov om dyrevelferd er ute på høring. Kommunene og andre folkevalgte organer er i utgangspunktet ikke valgt som høringsinstanser i dette arbeidet. Dette forundrer oss, all den tid enkelte generelle kommentarer og forslag i lovutkastet vil kunne få stor betydning for mange kommuner i distrikts-Norge, innbefattet både enkeltutøvere i landbruksnæringen, tilgrensende næringsliv, og ikke minst livskvaliteten hos våre innbyggere. Ut fra dette ønsker vi å fremme våre syn på lovforslaget.

Forslaget er ment å gi dyr et enda sterkere rettsvern enn i dagens dyrevernslov, samtidig som den presiserer dyreeiers ansvar for egne dyrs velferd. Lovforslaget er omfattende, og innebærer en utvidelse av intensjon og anvendelsesområde sammenlignet med dagens gjeldende lov av 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevernslov. Nedenfor har RR tatt med innspill vi mener bør vektlegges tungt i det videre arbeidet med lovtteksten.

Etikk som begrep

I St.meld. nr. 12 om dyrevelferd er det etablert en etisk plattform, som i lovutforming er ment skal være førende for holdninger til og behandling av dyr i vårt samfunn:

- *Dyr har egenverdi. Håndtering av dyr skal skje med omsorg og respekt for dyrs egenart. Dette innebærer å ta utstrakt hensyn til dyrs naturlige behov og aktivt forebygge sykdom, skader og smerte.*
- *Personer som har dyr i sin varetekt, skal ha kunnskap om dyrets atferdsbehov og dets krav til ernæring, sosialt og fysisk miljø. Personer som har dyr i sin varetekt, har ansvaret for at dyr får dekket sine grunnleggende behov, og at de får forsvarlig hjelp ved sykdom og skade.*
- *Dyr skal holdes i miljø som gir god livskvalitet.*
- *Funksjonsfriske dyr – fysisk og psykisk – skal være en forutsetning for alle typer avl.*
- *Før nye tekniske løsninger tas i bruk, skal det sannsynliggjøres at de ikke medfører redusert dyrevelferd. Nye driftsformer må belaste dyrene minst mulig.*

Vi ser viktigheten av denne plattformen. Etikk er imidlertid et "pop" begrep i mange ulike samfunnsdebatter i dag. Definisjonen og den generelle oppfatningen av begrepet varierer imidlertid, og ut fra dette frykter RR at den framtidige lovtolkningen kan bli forskjellig, avhengig av innfallsvinkel, subjektive meninger og bevissthet hos den enkelte.

Siste avsnitt i pkt 3.8.2 i høringsnotatet sier følgende: "Det foreslås å fastsette hjemmel for å kunne gi nærmere forskrifter som forbyr handlinger som vekker allmenne etiske reaksjoner." Senere gjentas i kap. 10 under overskriften "Til § 1 Formål" at "ved mangel på fakta bør det blant annet legges vekt på allmenne oppfatninger i samfunnet og praktisk/økonomiske hensyn". **RR spør seg: Hvem skal til enhver tid vurdere hva som er "allment etisk akseptabelt"?**

I en hverdag hvor vi av og til opplever at media forvrenger virkeligheten i jakten på sensasjonshistorier og debatt, frykter RR at den allmenne etiske aksepten i økende grad kan bli bygd på forvrengte sannheter. Slike framstillinger må aldri få danne grunnlag for hva som er "etisk akseptabelt" her til lands, verken innen husdyrholdet eller i andre viktige samfunnsspørsmål.

En synkende befolkningsandel har befatning med distrikts-Norge, landbruk og husdyr. Forvrengte sannheter hvor tema for eksempel kan være rovdyr kontra sau på utmarksbeite, vet man skaper engasjement. Uten forhold til virkeligheten for de dyr/mennesker/samfunn som vinkles i slike framstillinger, kan en stor andel av befolkningen ledes til å tro at dette er sannhet. Dersom bevisstheten omkring etikkbegrepet samtidig ikke har fokus vil gjentatt skjev vinkling fungere som reklame, og virkelighetsbildet oppfattes likt med historien. **Myndighetenes og forvaltningens ansvar blir derfor enormt dersom etikkbegrepet skal hjemles i lov/forskrift.**

Overlates forvaltningen av lovverket til Mattilsynet alene, slik det er foreslått i lovteksten, er RR av den oppfatning at dette kan få konsekvenser på sikt. Vi ser faren for at den praktiske innsikten omkring problemstillingene lett blir begrenset. Etikkbegrepet vil dermed kunne bli et enkelt forsvar fra tilsynet, all den tid det er sannsynlig at det finnes ulik praktisk innsikt i enkeltproduksjoner. Den praktiske innsikten mener vi blir godt ivaretatt gjennom dagens dyrevernsnemnder, og vi er meget tilfreds med at Norges Veterinærhøgskole i sin høringsuttalelse uttrykker det samme. **RR mener samfunnet er best tjent med at dyrevernnemndene til enhver tid utøver det praktiske skjønnet i enkeltsaker.**

Dyrevelferdsvurderinger forutsetter et tilstrekkelig faktagrunnlag, og krever faglig innsikt og stor kunnskap hos den som skal foreta vurderingen. Hva som til enhver tid skal være etisk allment akseptert husdyrhold i vårt samfunn må derfor bygge på et faktagrunnlag i kombinasjon med bred praktisk kunnskap. **Den kommende dyrevelferdsloven MÅ utformes og forvaltes med bakgrunn i vitenskapelig dokumentert kunnskap, samt et bredt praktisk skjønn. Uten en slik lovtekst og forvaltning vil man ikke kunne oppnå tillit og forutsigbarhet i et næringsbasert husdyrhold.**

Regionrådet har videre synspunkter og innspill i forhold til følgende paragrafer i den foreslåtte lovteksten.

§ 5. Varslingsplikt

Påbudet om varsling er et viktig virkemiddel for å kunne avdekke situasjoner hvor det kan være snakk om brudd på dyrevelferdsloven. RR er for en slik varslingsplikt, men jfr. diskusjonen innledningsvis i høringsutkastet pkt. 1.3.2 vurderer departementet her om det ved videre forfølgelse mot en dyreholder kan være tilstrekkelig om Mattilsynet gjør vedtak i forhold til å nekte personen fortsatt rett til dyrehold. **RR er skeptiske til dette og mener mottak av varsling og videre tilsyn fortsatt bør ligge hos dyrevernnemndene.** Dette er i

tråd med høringsuttalelsen fra Norges Veterinærhøgskole (NVH) angående denne paragraf. RR støtter ut over dette varslingsplikten slik den står omtalt i lovforslaget.

§ 6. Kompetanse og ansvar

Forslaget fra dyrevelferdsmeldingen om et kompetansebevis for å kunne utøve husdyrhold er tatt inn. RR støtter dette, men ønsker samtidig å spille inn forslag om at slik kompetanse må kunne godskrives den enkelte dersom husdyrholderen kan framlegge tilstrekkelige realkompetanse. Landbruket er i dag en av svært få profesjoner hvor man ikke behøver, og hvor det heller ikke er lagt opp til å kunne oppnå fagbrev. Et kompetansebevis er således en riktig utvikling.

§ 8. Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger

RR støtter forslaget om at nye driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger skal være utprøvd og funnet egnet ut fra hensynet til dyrevelferd før de tas i vanlig bruk, og eventuelt pålegges i forskrift. Tilsvarende bør ny kunnskap dokumentert fra land det er naturlig å sammenligne med, kunne tas i bruk uten forutgående nasjonal utprøving.

§ 14. Særskilte forbud

RR støtter forslaget om særlige forbud, og merker oss spesielt bokstav b) som sier at det er forbudt å hensette dyr i hjelpeløs tilstand. Vi har de senere årene merket oss angrep på enkeltbesetninger av pelsdyr, hvor tusenvis av dyr på det meste er sluppet fri. Disse dyrene vil med stor sannsynlighet være ute av stand til å klare seg selv, og slike angrep bryter også klart med lovens foreslåtte § 28 om utsetting av dyr i naturen.

§ 22. Dyrs levested

Første ledd avsluttes med setningen "*Dyrs levested skal fremme god helse og kondisjon og bidra til trygghet og trivsel.*" I tilføyelsen til denne paragrafen heter det bl.a. at "*Trygghet omfatter dyrets behov for å søke skjul eller sosial beskyttelse om det blir skremt, trekke seg unna artsfrender, ikke bli utsatt for skremmende opplevelser og ikke oppleve direkte trusler og angrep fra for eksempel rovdyr*".

RR støtter i utgangspunktet lovforslaget. Individuelt kan nok tryggheten variere mer i en mindre kontra en større besetning av f.eks. ku eller gris, da hierarkiforskjellene gjerne kan være større og plassen til å søke tilflukt på er mindre i en liten besetning. **Når det gjelder målsetningen om trygghet i forhold til eventuelle trusler og angrep fra rovdyr, mener RR at dette i hovedsak er et nasjonalt ansvar.**

§ 23. Tilsyn, stell og fôring

I denne paragrafens pkt c) foreslås det at dyreholder skal sikre at dyr beskyttes mot skade, sykdom, parasitter, predatorer og andre farer. Et ensidig ansvar hos dyreholder vil føre til en uholdbar situasjon. I Forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark er det vedtatt soneinndeling av beiteområder med tanke på hvilke områder det er mer/mindre ønskelig med rovdyr. Lovteksten foreslått her vil, i kombinasjon med en restriktiv politikk for uttak av skadedyr innenfor prioriterte beiteområder, gjøre utmarksbeite svært problemfylt for dyreholder. Dette understrekes av høringsnotatets setning: "*Forekomst av rovvilt kan imidlertid medføre at det vil være dyrevelferdsmessig uforvarlig fortsatt å holde husdyr på beite i området*"

RR mener det må gis tillatelse til utstrakt felling av rovdyr i beiteområdene. Norsk rovdyrpolitikk er et nasjonalt anliggende, og kan aldri overføres til å bli dyreeiers ansvar!

§ 24. Avl og bioteknologi

I lovforslagets forarbeid legges det vekt på at kommersiell avl blant annet handler om å tilpasse dyr til det miljøet de tilbys i dyrehold. Dette er vesentlig for målsetningen om god dyrevelferd. Tamhet og tillitsfullhet er i dag inne som målformuleringer i de fleste avlsorganisasjoners handlingsplaner for dyrevelferd. I pkt c) gjentas det at det ikke skal drives reproduksjon som kan vekke allmenne etiske reaksjoner. Nok en gang spør vi hvilken instans som skal vurdere dette?

Kapittel IV. Viltlevende dyr

I dette kapitlet av lovutkastet finner vi **§ 29** og **§ 30**, som omhandler henholdsvis jakt, fangst og fiske, samt innfangning av viltlevende dyr. **RR påpeker her noe vi mener kan sees på som en mangel ved lovteksten.**

All den tid etikk diskuteres og intensjonen med loven er god dyrevelferd, er RR opptatt av at problematikken omkring vilt påkjørsler på vei og bane tas opp i loven. Jernbaneverkets foreløpige tall for januar 2008 sier at 251 elger ble påkjørt av toget. I perioden 2000-2007 er antall påkjørte dyr av tog på over 6000, hvorav elg utgjør ca. halvparten. Tallene for annet vilt, tamrein, og sau er også tidvis store. Noen dyr dør momentant, mens andre avlives som følge av påførte skader.

I år med store snømengder er denne problematikken stor i vår region, og Rørosbanen utgjør trolig en stor prosentvis andel av Jernbaneverkets tall for elg. Lidelsene som påføres dyrene er store, og samtidig må situasjonen tidvis være uholdbar for NSB's lokførere og konduktører på slike ulykkesbelastede strekninger.

I forhold til lovteksten foreslår RR at departementet her ser på en ny paragraf som kan si noe om vilt påkjørsler o.l. Vi har ikke konkrete tekstforslag i denne omgang, men deltar gjerne i en utforming av slik lovtekst. Momenter med forebyggende virkning bør imidlertid tas med, og skjøtsel av ulykkesutsatte strekninger, føringsplasser, m.m. er selvsagt aktuelle tiltak. **For vår region er denne problemstillingen helt klart den som bidrar til nest mest dyretragedier, etter rovdyrangrep på sau i utmark.**

§ 31. Avgift og gebyrer

Slik lovens første ledd er utformet kan den gjennom forskrift pålegge næringsutøveren gebyrer til dekning av både tilsyn, kontroll og særskilte tjenester. **RR mener det ikke bør være gebyr på tilsyn og kontroll etter denne lov eller tilhørende forskrift, verken ved mistanke om brudd på loven eller ved rutinemessige stikkprøvekontroller.** Det kreves kvalitetssikringsrutiner (jfr. KSL) fra hver enkelt gårdbruker. Tilsyn og kontroll er derfor å se på som en samfunnsinteresse, og kostnaden hører følgelig hjemme hos myndighetene.

§ 32. Tilsyn og vedtak

Første ledd i denne paragrafen sier det vi har lest i ulike paragrafer lengre oppe i lovforslaget, nemlig at Mattilsynet er tiltenkt enerollen for å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak for gjennomføring. **RR er sterkt uenige i dette, og argumentasjon for dette er allerede framført. De lokale dyrevernnemndene må opprettholdes for å ivareta**

lekmannsskjønnet, og de må også derfor lovfestes, for å unngå at de senere kommer opp i diskusjon under en eventuell forskriftsendring. Vi har i den sammenheng stor sans for høringsuttalelsen av 21.01.08 fra Norges Veterinærhøgskole på dette punktet. Denne har departementet allerede fått tilsendt. Vi har derfor klippet inn deres syn på § 32 første ledd nedenfor:

Organisering av tilsynsmyndighet

I høringsnotatet bes det spesielt om høringsinstansenes syn på hvordan tilsynsmyndigheten bør organiseres. NVH ser at det finnes argumenter som taler både for og imot å videreføre dyrevernemndene som tilsynsmyndighet. Dyrevernemndene har en viktig funksjon utad ved å synliggjøre dyrevernarbeidet. Det er et innarbeidet organ som har legitimitet og som det er opparbeidet lokal tiltro til. Særlig innenfor dyrehold som ikke er regulert av forskrifter, vil det fortsatt være behov for å utvise lekmannsskjønn. Ved at Mattilsynet har sekretariatsfunksjon for dyrevernemnda, vil problemet med overlappende kompetanse minimaliseres. NVH er derfor av den oppfatning at dyrevernarbeidet fortsatt vil bli best ivaretatt ved å opprettholde dyrevernemndene med den kompetanse de har i dag. Videre er dette en så prinsipielt viktig sak, at dyrevernemndene bør lovfestes dersom ordningen skal videreføres. Det er svært betenkelig dersom det overlates til en forskriftendring å avvikle dyrevernemndene.

Lovtekstens største overgrep mot husdyrnæringen foreslås i andre ledd av § 32, hvor det heter: "*Mattilsynet kan fatte vedtak om beiterestriksjoner for å beskytte husdyr mot rovvilt. Ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner grunnet rovvilt, har dyreeier rett til økonomisk kompensasjon.*"

For det første er vi sterkt kritisk til at Mattilsynet alene skal ha en slik hjemmel i loven, og viser til vårt standpunkt i første avsnitt om paragrafen, hvor vi tillegger lekmannsskjønnet stor vekt i f.t. tilsyn og vedtak. **Hjemling i loven må skje opp mot dyrevernemndene.** Skal det videre fattes vedtak om beiterestriksjoner av en myndighet må samme myndighet også kunne fatte vedtak med tanke på uttak av rovdyr i prioriterte beiteområder.

Alle med en viss kjennskap til norsk husdyrhold skjønner at det vil bli en uholdbar livskvalitet for dyreeieren å holde husdyr, produsere fôr og drive avl, om ikke populasjonen gir avkastning i form av oppgjør for kjøtt, ull, skinn, osv. Ingen vil over år kunne leve med at ens husdyrhold pålegges restriksjoner som i neste omgang bare delvis kan kompenseres i form av erstatninger for tap.

RR mener derfor det er en ansvarsfraskrivende lovtekst som her foreslås. Selv med store kompensasjonsordninger vil næringsutøvernes motivasjon for husdyrholdet pulveriseres, og landets mest miljøvennlige kjøttproduksjon raseres. Dette nekter vi å tro er departementets ønske!

Beiterestriksjoner er i høringsnotatet definert som "nedsanking av dyr eller forbud mot å slippe dyr på beite". RR mener at i de tilfeller beiterestriksjoner av en slik art måtte bli påkrevd, skal det kun være av kortvarig karakter, og at det aktuelle rovviltet snarest tas ut i området. RR frykter at utmarksbeiting med småfe så vel som storfe vil bli vanskeligere med denne lovteksten.

Departementets målsetting er bedret dyrevelferd. I denne paragrafen tillegger de husdyreieren ansvaret. Han/hun har igjen svært begrensede muligheter for å foreta seg noe med de skadevoldende rovdyra, og dermed må husdyra vike/lide. I lengden vil lovteksten forringe livskvaliteten, ikke bare for de enkelte næringsutøverne og deres familier, men også for

bygdesamfunnet som i mange distriktskommuner kan bli rasert dersom landbruket opphører. Reiseliv og annen tjenesteytende næring er i økende grad også avhengig av levende bygdesamfunn, noe lovteksten må ta hensyn til.

I kommentarene til loven leser vi at: *"Kompensasjonsordningen forutsettes utformet slik at den ikke motvirker insentivene til forebyggende tiltak og dyreeiers ansvar for å beskytte husdyr mot rovvilt."* **RR mener klart at rovvilt er statens ansvar. Som vi allerede har vært inne på nekter vi å tro at landets husdyreiere sender sine dyr på utmarksbeite for å få rovdyrerstatning.**

Uavhengig av politikken med tanke på beiterestriksjoner og felling av skadegjørere, mener så RR at det ikke finnes noen rimelighet i at brukeren selv skal belastes kostnadene ved kortvarige vedtak (inntil ei uke) om beiterestriksjoner, slik det er foreslått i lovteksten. **En kompensasjonsordning må gjelde fra første dag restriksjonen framføres. Alt annet blir ansvarsfraskrivelse.**

I høringsnotatet står det at: *"Støtte fra staten til forebyggende tiltak fritar ikke dyreholder fra ansvaret for egne dyrs velferd. Da det har vært reist tvil om dette, foreslår departementene at den nye dyrevelferdsloven presiserer at loven gir dyr som holdes vern mot predatorer og andre farer."* Vår kjennskap til næringen tilsier at dyreholder gjennom søknader om forebyggende tiltak allerede er sitt ansvar bevisst i forhold til å legge forholdene best mulig til rette.

Manglende bevilgninger til slike tiltak har vært et problem. Hvilke tiltak som har størst effekt er så omdiskutert, men erfaringsvis har det vært vanskelig å oppnå midler til å bedrive oppsyn i beiteområdene. RR er av den oppfatning at dette er et effektivt forebyggende tiltak, som bør prioriteres og som sterkt bidrar til å sikre trygghet og slik en best mulig dyrevelferd hos beitedyra.

Det foreliggende lovforslaget pålegger næringsutøverne et ansvar, på bakgrunn av en rovdyrpolitikk hvor myndighetene så langt springer fra sitt eget ansvar. **RR mener loven må definere dette ansvaret tydeligere hos seg selv. RR mener videre at forebyggende tiltak bør finansieres opp hos Miljøverndepartementet.**

Generelt

Etikkbegrepet er diskutert innledningsvis i vår høringsuttalelse. Vi mener de momenter vi har tatt opp knyttet til begrepet må tillegges vekt i det videre arbeidet med lovteksten.

Fjellregionen representerer noe av det mest unike landbruket vi har her til lands, og RR kan ikke godta at enkelte forslag i lovteksten vil bidra til å svekke bo- og livskvaliteten hos våre innbyggere, og da tenker vi ikke kun på våre mange og dyktige husdyrprodusenter.

All den tid etikken i husdyrholdet skal få fokus, blir det også merkelig for oss dersom loven skal medføre en politikk som i økende grad vil måtte bety mat- og fôrimport fra land som i beste fall må antas å ha en tilsvarende like god dyrevelferd som vår. Er dette en allment etisk akseptabel politikk? Er dette god klimapolitikk?

Våre utmarksressurser har enorme beiteverdier i seg, og vi skulle ønske norsk landbrukspolitik i enda større grad kunne bygge opp under disse. Lammekjøtt fra

utmarksbeite i Fjellregionen må slik vi ser det være det nærmeste en kommer en miljøvennlig matproduksjon her til lands.

Beiterettssaken kjent som den såkalte Rendalen-saken tør være kjent for departementet. Et lovutkast som forsøker å sette denne ferske, rettskraftige dommen til side, kan ikke RR akseptere.

Regionrådet for Fjellregionen anser med dette å ha levert et dokument vi håper skal bli tillagt vekt i den videre lovutforming. Skulle noe være uklart, eller det er ønskelig med diskusjon omkring noen av innspillene, stiller vi gjerne opp til dette.

Med vennlig hilsen
Regionrådet for Fjellregionen

for
Olov Grøtting
Regionrådsleder

Mayken A. Løseth
Regionkoordinator